

“Misschien is mijn taak als kunstenaar om een ruimte te creëren waar antwoorden ontstaan.”

Wie is Enrica?

Enrica Camporesi is theatermaker en onderzoeker. Na residenties in de Monty (2020) en deSingel (2021) nam ze in mei haar intrek in de residentieruimte van **hetpaleis**. In haar meest recente project *Oertaal: oefeningen* staat de performativiteit van taal centraal. Hiervoor laat ze zich inspireren door taalfilosofen Ludwig Wittgenstein en Donna Harraway.

Waarover gaat *oertaal: oefeningen*?

Oertaal is een zelfgeschreven mythe, een scheppingsverhaal. Het gaat over een jonge vrouw die de opdracht krijgt van de Goden om Oermoeder te worden. Ze moet een nieuwe mensheid en taal scheppen. De Oermoeder staat voor de ultieme kennisoverdrager. Aan de hand van deze mythe ga ik op zoek naar de limieten van taal. Het is een onderzoek naar hoe we omgaan met naamgeving en de begrenzing daarvan. Zowel in verbale als non-verbale communicatie.

Toen ik zelf moeder werd, kreeg deze mythe extra betekenis. Ik dacht na over vragen als: wat ga ik mijn kinderen leren? Wat heb ik zelf meegekregen en wat geef ik door? Waar hecht ik waarde aan?

Welke weg heeft het project al afgelegd?

Ik ben hier voor het eerst mee begonnen in 2020 tijdens mijn masteropleiding Theater in Maastricht. Ik werkte er verder aan tijdens mijn residentie in Monty. Vanwege de COVID-19-beperkingen kon ik destijds enkel voor een klein publiek spelen. In een intieme setting experimenteerde ik met de bestaande conventies van een klassieke theatervoorstelling en speelde met de verwachtingen van het publiek.

De meest recente versie van *Oertaal: oefeningen* heb ik in het najaar van 2022 gemaakt tijdens mijn residentie in deSingel. Toen stond ik niet zelf op scène maar werden de teksten vertolkt door performers Andrea Rodrigues en Lina Mertens in een scenografie van Bert Serneels. De samenwerking met hen zorgde voor nieuwe, waardevolle inzichten. Tijdens de residentie in hetpaleis heb ik kinderen en jongeren betrokken bij het maakproces.

Voor wie maak je deze voorstelling?

Hoewel ik voornamelijk ervaring heb met regisseren voor kinderen vanaf zes jaar, is deze voorstelling ook voor volwassenen. Omdat de mythe ook veel geweld impliceert, richt ik mij op volwassenen mét kinderen. Dit brengt nieuwe uitdagingen met zich mee. Het dwingt me om over dit onderwerp een voorstelling te maken die eenvoudig genoeg is voor kinderen maar tegelijk ook ouders blijven boeien. De workshops met kinderen en jongeren in hetpaleis hebben mij enorm geholpen om hieraan te werken.

Welke inzichten heb je kunnen halen uit deze workshops in hetpaleis?

Ik heb de mythe van de Oermoeder aan de kant geschoven en me gefocust op het gewicht van woorden. Ik vroeg aan de kinderen wanneer voor hen een woord licht of zwaar is. Dat leverde zeer uiteenlopende reacties op. Zoals: het woord 'gorilla' is licht want die kan ik een boom klimmen zonder dat de takken breken. Maar 'gorilla' kan ook zwaar zijn, want soms breken die takken wel. Andere voorbeelden van zware woorden waren volgens hen: een kapotte bal, een boekentas, maar ook oorlog.

Het stellen van een op zich heel eenvoudige vraag, leidde tot grote antwoorden en inzichten. Plots hadden we het over herinneringen en gevoelens van de jongeren. Misschien is mijn taak als kunstenaar niet een verhaal te vertellen maar een ruimte te creëren waar antwoorden kunnen ontstaan. Een plek waar we samen onze fantasie kunnen gebruiken om naar (nieuwe) woorden te zoeken en verhalen te vertellen.

De workshops hebben mij ook laten stilstaan bij de meertaligheid van de kinderen in deze stad en ons land. Over een aantal jaren zal 90% van de inwoners in Vlaanderen het Nederlands niet als moedertaal hebben. Meertaligheid zal steeds meer een rol spelen in onze samenleving. Het is een waardevolle en rijke schat die we moeten omarmen.

Niet alleen de taal, maar ook het visuele fascineert je. Hoe helpt het je om kinderen met een anderstalige achtergrond te laten nadenken over taal?

Je probeert woorden uit te leggen aan de hand van bewegingen of door woorden te vertalen in hun eigen moedertaal. Ik heb de kinderen de woorden ook laten kleuren. Bijvoorbeeld het woord 'bloem', kleur je dat hard of zacht? Zo kan je op een abstracte manier praten over hoe woorden aanvoelen. Door zintuiglijk te werken, kan je op een laagdrempelige manier anderstaligen over taal laten nadenken. Kleuren, helpt om na te denken. Je leert om op een nieuwe manier naar teksten en woorden te kijken. Je ademhaling past zich ook aan. Eerst is er plezier, pas daarna komt taal. Taal is ook maar één manier om dingen te benoemen. Ik leer ook nog elke dag nieuwe woorden bij.

Hoe ben je tot deze hybride stijl gekomen?

Doorgaans vertrek ik vanuit tekst. Ik start met een voorbereidend literatuuronderzoek waarbij ik teksten vertaal. Een goede manier om een tekst echt te begrijpen. Voordat ik met *Oertaal* bezig was, heb ik samen met beeldend kunstenaar Elena Mazzi het stuk *Performing the self - interview* (2017-2020) geregisseerd. Een theatervoorstelling die tegelijk een beeldende installatie was over de ontmoeting tussen een protection officer en een asielzoeker. Sindsdien ben ik veel bezig geweest met beeldende kunst en maak ik ook zelf tekeningen. Bij *Oertaal: Oefeningen* krijgt het tekenen voor het eerst zo grootschalige proporties. Rond de actie van tekenen hangt een vorm van performativiteit. Een tekening die je achteraf bekijkt, doet mij niets. Het gaat me om de actie van het tekenen zelf. Een tekening maken is een belevenis. Het brengt dingen tot leven en er ontstaat een band tussen mij en het publiek.

Hoe gaat het project nu verder voor jou?

In september 2023 wil ik een subsidieaanvraag indienen. Als alles volgens plan verloopt, hoop ik in een jaar later in première te gaan met *Oertaal: oefeningen*. Het project kan nog steeds verschillende vormen aannemen, maar ik overweeg om de titel te behouden.

Vorige volgende
Bronnen:

Mestizo Arts Platform (2023) PERFORMING THE SELF – THE INTERVIEW – Enrica Camporesi & Elena Mazzi // #wipcoop [webpagina]. Geraadpleegd van: <https://mestizoartsplatform.be/event/performing-the-self-the-interview-enrica-camporesi-elena-mazzi-wipcoop/>

Monty (2023) [webpagina]. Geraadpleegd van: <https://www.monty.be/nl/nieuwsberichten/enrica-camporesi-over-de-creatie-van-oertaal-oefeningen1>